

موسویان: آزادی ملوانان آمریکایی حسن نیت ایران بود / برجام فرصتی است برای آزمون اعتماد به آمریکایی‌ها

سید حسین موسویان دیپلمات سابق کشورمان در آستانه اجرایی شدن برجام، در سرمقاله‌ای که برای روزنامه «یواس‌ای تودی» نوشته است، آزادی ملوانان آمریکایی را نشان دهنده حسن نیت ایران دانسته و به آمریکا هشدار داده که وضع تحریم‌های بیشتر علیه ایران، برجام را از بین می‌برد.

به گزارش گروه بین‌الملل خبرگزاری آنا، حسین موسویان در این سرمقاله نوشته است: وقتی مذاکرات هسته‌ای میان ایران و قدرت‌های جهانی ۵+۱ با امیدهای تازه‌ی پس از انتخاب رئیس‌جمهوری ایران، حسن روحانی در آگوست ۲۰۱۳ (مرداد ۹۲) آغاز شد، رهبری عالی ایران، آیت‌الله علی خامنه‌ای، به سرعت تلاش‌های دیپلماتیک را تایید کردند اما همچنین تاکید داشتند که «دولت آمریکا قابل اعتماد نیست.»

در واقع از انقلاب اسلامی سال ۱۹۷۹ (۱۳۵۷)، بی‌اعتمادی مشترک دو طرف، مهمترین مانع در برابر روابط عادی میان ایران و ایالات متحده بوده است. ایران، از جانب خودش، فهرستی طولانی از نارضایتی‌های جدی [از آمریکا] دارد. ایالات متحده در جنگی که با تهاجم به ایران آغاز شد، از صدام حسین حمایت کرد؛ حمایتی که آتش یک جنگ ۸ ساله را روشن نمود و جان بیش از ۳۰۰ هزار ایرانی را گرفت و تقریباً ۱.۱۹ تریلیارد دلار هزینه به هر دو طرف تحمیل کرد. در طی این جنگ، ارتش عراق از سلاح‌های شیمیایی علیه ایران استفاده کرد که به کشته و مجروح شدن ۵۰ هزار غیرنظامی منجر شد.

پس از ۳۵ سال دشمنی، ایران و آمریکا در گفت‌وگوهای هسته‌ای برای نخستین بار در عالی‌ترین سطوح وارد مذاکراتی جدی شدند. وزیر امور خارجه ایران و وزیر امور خارجه ایالات متحده دور یک میز نشسته و مستقیماً با یکدیگر برای حل و فصل یکی از قوی‌ترین بحران‌های جهانی گفت‌وگو کردند.

از نظر اجرای تعهدات موافقتنامه هسته‌ای که به برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) مشهور است، برخی آثار نگران‌کننده درباره «روز ایران یک کار ستودنی انجام داد. بنا به گفته وزیر امور خارجه آمریکا، جان کری، ایران تعهداتش اجرای «برجام در حال ظهور است. طبق این موافقتنامه را به روشی به موقع انجام داد که شامل تکمیل رویه خارج کردن ۱۱ هزار هرچه ایران بیشتر به تکمیل

کیلوگرم دخیره اورانیوم با غنای پایین از کشور بود. نه آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و نه اعضای گروه ۵+۱ به صورت عمومی اعلام نکرده‌اند که ایران هیچ یک از مفاد توافق موقت نوامبر ۲۰۱۳ ایالات متحده هر چه بیشتر به موازات آن، راه‌هایی برای تحمیل تحریم‌ها (آبان ۹۲) را نقض کرده است.

اما، برخی آثار نگران‌کننده درباره «روز اجرای» برجام در حال ظهور است. هرچه ایران بیشتر به تکمیل تعهداتش نزدیک می‌شود، کنگره ایالات متحده هر چه بیشتر به موازات آن، راه‌هایی برای تحمیل تحریم‌ها علیه ایران می‌یابد. یکی از مثال‌های آشکار در این زمینه، قانون اخیر ویزا است جریان سرمایه‌گذاری و توریسم را کاهش می‌دهد. حتی بدتر از قانون ویزا، گزارش‌هایی از لویج

چندگانه‌ای است که در مجلس نمایندگان آمریکا منتشر شده و زیربنای توافق هسته‌ای را سست می‌کند. یکی از آن‌ها اختیارات رئیس‌جمهوری برای بی‌اثر کردن تحریم‌ها را محدود می‌کند و دیگری مانع از رفع تحریم‌های بانک‌های ایرانی می‌شود که طبق برجام مقرر شده است.

از منظر ایرانی‌ها، برجام آزمونی است مبنی بر این که آیا می‌توانند به ایالات متحده اعتماد کنند یا خیر. یک نوع تفکر در ایران، این است که سیاست‌های آمریکا و ماهیت آن بر مبنای سلطه‌گری و نه عقلانیت بنا شده است. مدعی آن‌ها این است که اگر ایران در قبال ایالات متحده، انعطاف نشان دهد، این انعطاف فقط آمریکایی‌ها را به رفتار خصمانه بیشتر در قبال ایران ترغیب می‌کند. بنابراین ایران باید هر چه بیشتر استراتژی مقابله را پیگیری کرده و هزینه‌های اقدامات خصمانه علیه ایران را افزایش دهد.

یک نوع تفکر غالب دیگر در ایران این است که شما تنها در صورتی می‌توانید با ایالات متحده تعامل کنید که اهرم‌های چانه‌زنی قابل توجهی در اختیار داشته باشید. محسن رضایی، فرمانده سابق سپاه پاسداران ایران گفته است: «اگر به خاطر سیلی ۲۰ هزار سانتی‌فیوژنی دولت قبل (احمدی نژاد) نبود، آنها (۵+۱) هرگز پای میز مذاکره نمی‌نشستند.» رضایی در واکنش به اقدام اخیر آمریکا علیه توانمندی موشکی ایران خواستار توسعه موشک‌هایی با برد ۵ هزار کیلومتری توسط ایران شد.

سرنوشت همکاری‌های گسترده‌تر بین ایران و آمریکا بستگی به اجرایی شدن موفقیت‌آمیز برجام دارد. دو طرف در حال حاضر در شرایطی سخت قرار دارند. اگر ایالات متحده اقدام به افزایش تحریم‌ها علیه ایران کند حتی اگر این کار را تحت عنوان تروریسم یا حقوق بشر انجام دهد یا این

سرنوشت همکاری‌های گسترده‌تر بین ایران و آمریکا بستگی به اجرایی شدن موفقیت‌آمیز برجام دارد. دو طرف در حال حاضر در شرایطی سخت قرار دارند. اگر ایالات متحده اقدام به افزایش تحریم‌ها علیه ایران کند حتی اگر این کار را تحت عنوان تروریسم یا حقوق بشر انجام دهد یا این اقدام را به نحوی صورت دهد که مستقیماً به منزله نقض برجام نباشد، عمل نمودن به برجام برای ایران بی‌ارزش خواهد شد. دنبال کردن این رویکرد در مقطع فعلی که ایران تقریباً تعهدات خود را بر اساس برجام تکمیل کرده، خط فکری غالب در تهران را که ایالات متحده قابل

اعتماد نیست تقویت خواهد کرد.

حسن نیت اخیر سپاه پاسداران ایران در آزاد کردن ۱۰ ملوان آمریکایی که به گفته ایران به صورت غیرقانونی وارد آب‌های داخلی این کشور شده بودند، یک مثال روشن در این باره است. کاخ سفید تایید کرده که «خطوط ارتباطی جدید با ایران که طی تحریم‌های هسته‌ای ایجاد شدند، در آزاد شدن سریع ۱۰ ملوان آمریکایی نقشی کلیدی داشتند.» من شک دارم که اگر دو قایق ایرانی به شکلی غیرعمدی وارد آب‌های آمریکا می‌شدند، دولت آمریکا نیز به همین شکل عمل می‌کرد.

نکته مهمی که باید به آن توجه کرد این است که خاورمیانه در آستانه فروپاشی کامل است و ما به همکاری نیاز داریم و نه رویارویی بیشتر. افزایش اخیر تنش‌ها بین ایران و عربستان سعودی، دو قدرت منطقه‌ای که به ترتیب در حال اعمال نفوذ در جهان شیعه و سنی هستند وضعیت خاورمیانه را آشفته‌تر کرده است. کنگره آمریکا با پیگیری مصوبه‌ای برای برهم زدن توافق ایران، بنزین بیشتری روی این آتش خواهد ریخت.